

Europautvalget

Informasjonspakke

Fra faggruppen for EU/EØS-informasjon

31. januar 2019

Det vises til innkalling til møte i Europautvalget, sendt 25. januar. Fra regjeringen møter utenriksminister Ine Eriksen Søreide. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet nedenstående bakgrunnsinformasjon knyttet til sakene på dagsordenen og andre EU/EØS-aktuelle saker.

Utenriksminister Eriksen Søreide vil redegjøre for:

- [Brexit](#)
- [Handelspolitikk](#)
- [Regjeringens plan for samarbeid med EU i 2019](#)

Et utvalg av rettsaker:

- [To rettsaker på finansområdet:](#)
 - Formidlingsgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner
 - Verdipapirsentralforordningen

Utenriksminister Eriksen Søreide vil redegjøre for:

Brexit

Utenriksministeren har for møtet 31. januar varslet en orientering til Europautvalget om status for brexit med vekt på utviklingen etter det britiske parlamentets votering over utmeldingsavtalen 15. januar. Statsminister May ble da påført et knusende nederlag med 432 representanter som stemte mot avtalen med EU, og bare 202 for.

Statsministeren ble pålagt av parlamentet å presentere en plan B innen tre arbeidsdager og kom, etter samtaler med alle partipolitiske ledere bortsett fra Jeremy Corbyn, tilbake til parlamentet mandag 21. januar. Hun valgte da i sin uttalelse *ikke* å presentere en plan B, men heller stå på sin opprinnelige skilsmisseavtale (plan A). Hun lovet å prøve å få ytterligere konsesjoner fra EU med hensyn til den såkalte «backstop»-løsningen for irske-grensen. Hun håper dette vil gi flertall for skilsmisseavtalen i løpet av de ukene som er igjen før brexit 29. mars. Hun fastholdt i uttalelsen at dette er den beste avtalen for en ordnet brexit og avviste opposisjons forslag om å forhandle med EU om en permanent tollunion og en tettere tilknytning til det indre marked. Hun avviste også kategorisk forslaget om en ny folkeavstemning.

Det store spørsmålet nå er hva det faktisk er flertall for i det britiske parlamentet. Situasjonen er uoversiktlig i forkant av en ny debatt og avstemning 29. januar. For øyeblikket ser det fremdeles ikke ut til å være flertall for skilsmisseavtalen. Det er også litt usikkert om det er flertall for opposisjonens plan om en permanent tollunion og tettere tilknytning til det indre marked. Det samme gjelder kravet fra de hardeste brexit-tilhengerne om å fjerne helt, eller tidsbegrense «backstop»-løsningen som Storbritannia og EU har fremforhandlet.

Det ser riktignok ut til å være flertall i parlamentet for å unngå et «non deal»-scenario, men spørsmålet forblir allikevel hva det vil være flertall *for* dersom «non deal» ikke lenger er en aktuell problemstilling. Parlamentet må i et slikt tilfelle fremdeles enes om en annen type ordnet brexit. Det er foreløpig ingen støtte fra lederen for opposisjonen (Corbyn) om en ny folkeavstemning, men muligheten holdes åpen dersom alle andre muligheten faller.

Britiske parlamentarikere fremmer nå [ulike endringsforslag](#) til statsministerens innlegg fra 21. januar. Noen av disse vil normalt bli debattert og stemt over tirsdag 29. januar. Det kanskje mest omdiskuterte så langt er [et forslag fra Labours Yvette Cooper som ved lov vil tvinge regjeringen til å be EU å utsette artikkel 50-prosedyren](#) opp til ni måneder (ut året 2019) dersom en avtale med EU ikke er godkjent innen slutten av februar. Formålet er å hindre et «non deal»-scenario og tvinge frem andre muligheter for en ordnet brexit. Et annet endringsforslag, fra konservative Graham Brady, krever at «backstop»-løsningen (hvorav Storbritannia vil forbli i EUs tollunion dersom EU og Storbritannia ikke skulle bli enige om en fremtidig avtale, som en garanti for å holde irskegrensen åpen) erstattes av alternative tiltak for å unngå en fysisk grense, men uten å spesifisere de alternative tiltakene. Forslaget støtter ellers skilsmisseavtalen. Mandag 28. februar [gikk May ut og støttet dette endringsforslaget](#).

Det er likevel fremdeles uklart hvilke av de mange endringsforslagene det vil bli stemt over og hva utfallet eventuelt vil være. Dette har på mange måter utviklet seg til en kamp om prosedyrer og parlamentets rett til selv å bestemme over *hva* som skal opp til debatt *når*, *hvor lenge* og *hvilke endringsforslag* som tillates. Sedvane tilsier at regjeringen basert på sitt flertall i parlamentet bestemmer dette. Imidlertid er flertallet i brexit-spørsmålet mer flytende (på tvers av det vanlige flertall/mindretall-sillet). Parlamentspresidenten har i dette spørsmålet derfor tatt en sterkere ledelse enn vanlig. Han har gått mot sedvane og tillatt avstemning om endringsforslag regjeringen ikke har ønsket. Dette har vært kontroversielt, og det er derfor fremdeles åpent hva som faktisk vil bli debattert og stemt over på tirsdag.

I EU har [sjefsforhandler Michel Barnier vært tydelig på at britene nå må komme tilbake med en tydelig henvisning til hva parlamentet faktisk er for](#), ikke bare i *mot*. Han har understreket at det ikke hjelper å stemme mot et «non deal»-scenario dersom parlamentet ikke greier å oppnå flertall for en alternativ plan eller en annen type ordnet brexit. Greier ikke parlamentet dette, vil «non deal» skje uansett om parlamentet har stemt mot det eller ikke, i følge ham. En utsettelse av artikkel 50-prosedyren vil også kreve enstemmig tilslutning fra alle EU-landene. En slik støtte vil være mye enklere å oppnå dersom parlamentet har formulert hva det faktisk er for og hvordan de ønsker å bruke utsettelsen til å forhandle en annen type skilsmisseavtale med EU. Uten dette vil EU spørre hvorfor Storbritannia ønsker å utsette artikkel-50. Tidslinjen på en eventuell utsettelse vil også være avgjørende siden EU planlegger et europaparlamentsvalg i mai uten valg av representanter fra Storbritannia. En utsettelse av artikkel 50 utover mai vil komplisere dette.

Barnier har også vært tydelig på at EU ikke er villig til å åpne opp forhandlinger på avtalen som nå foreligger, og at nye forhandlinger vil kreve at Storbritannia faktisk flytter noen av sine røde linjer. Denne muligheten avviste statsminister May i det britiske parlamentet 21. januar. Kommisjonspresident Jean Claude Juncker skal i en telefonsamtale med May ha sagt at [prisen for å forhandle videre på «backstop»-spørsmålet er en permanent tollunion](#) (altså å flytte en klar rød linje for statsminister May). Den irske utenriksministeren uttalte 27. januar at [EU ikke er beredt til å gjenåpne forhandlingene om «backstop»-løsningen](#).

EU og EUs medlemsland trapper nå opp sine forberedelser for et «non deal»-scenario. Europakommisjonen foreslo i desember 2018 en beredskapsplan med lovgivning og tiltak i sektorer som vil være spesielt utsatt ved et «non deal»-scenario, som finansielle tjenester, luftfart, og toll. Denne type tiltak vil måtte behandles usedvanlig raskt jo nærmere man kommer 29. mars. Mye av dette vil være EØS-relevant og vil derfor få betydning for Norge og de andre EØS EFTA-landene (se nedenfor).

23. januar kom Europakommisjonen med ytterligere [to nye beredskapsforslag for «non deal»](#), denne gang på fiskeriområdet. Det ene har som formål å gjøre det mulig for EU-fiskere å få kompensasjon for midlertidig opphør av aktiviteter grunnet brexit. Det andre foreslår å gi britiske båter adgang til EUs farvann ut året 2019 så lenge den samme rettigheten er blitt gitt EU-båter.

I følge Financial Times skal det ha oppstått en [viss uenighet mellom Brussel \(Europakommisjonen\) og en del medlemsland](#) over sistnevnte «non deal»-forberedelser og en viss frykt i Brussel for at noen medlemsland vil være «for snille» med Storbritannia i sine «non deal»-beredskapsplaner, på områder som transport (vei og luft).

Hva betyr så alt dette for Norge?

På møtet i Europautvalget 31. januar ønsker utenriksministeren å orientere om status for norske forberedelser både for den eventualitet at utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia allikevel blir en realitet og faktisk trer i kraft som planlagt 30. mars 2019, og beredskapen for det tilfellet at Storbritannia går ut av EU uten avtale. Hun vil gi status for proposisjoner som planlegges fremlagt for Stortinget i februar/mars, og hvor det er ønskelig/nødvendig med hurtig behandling av disse i Stortinget. Hun vil også gi informasjon om hvilke avtaler regjeringen er i dialog med Storbritannia om ved tilfellet «no deal».

Siden forrige europautvalgsmøte (i november 2018) har regjeringen sammen med de to andre [EØS EFTA-landene blitt enig med Storbritannia om en skilsmisseavtale](#). Avtalen (fra desember) speiler skilsmisseavtalen mellom EU og Storbritannia på de områdene som er relevante for EØS-avtalen, med spesielt fokus på borgeres rettigheter. Avtalen er avhengig av at skilsmisseavtalen mellom EU og Storbritannia faktisk blir godkjent og trer i kraft. Da vil også overgangsperioden

til og med desember 2020 gjelde. Storbritannia vil i denne perioden fremdeles være bundet av forpliktelsene i EØS-avtalen. Skilsmisseavtalen vil da først tre i kraft fra januar 2021.

På [europautvalgsrådet 30. november](#) sa utenriksminister at gjennomføringen av skilsmisseavtalen vil kreve lovendringer. Ved en ordnet brexit vil regjeringen derfor fremme en proposisjon til Stortinget med foreslått lovgivning og med anmodning om samtykke til ratifikasjon av avtalen. Den vil i så tilfelle sikte på å fremme proposisjonen før 29. mars 2019. Utenriksministeren sa også at overgangsperioden ikke er en del av skilsmisseavtalen som EØS EFTA-landene har med Storbritannia, men vil kreve et eget folkerettslig instrument. Det vil være nødvendig med egen lovgivning for å sikre at Storbritannia også i Norge behandles som om de var medlem av EU i overgangsperioden. Regjeringen planlegger en egen proposisjon om overgangsperioden. Det er viktig at denne behandles i tide til at lovverket kan tre i kraft senest 29. mars 2019 ved en ordnet brexit. Utenriksministeren varslet på møtet i november at dette vil kreve hastebehandling.

Skulle skilsmisseavtalen mellom EU og Storbritannia ikke bli godkjent, vil også EØS EFTA-landenes skilsmisseavtale falle. Overgangsperioden vil da heller ikke gjelde. På europautvalgsrådet 30. november kom utenriksministeren inn på hva regjeringen gjør for å forberede et «no deal»-scenario. Hun sa mye kan gjøres ved rene nasjonale tiltak, men i mange tilfeller vil Norge også være avhengige av EUs tiltak. For eksempel kan EU treffe enkelte tiltak som er EØS-relevante. Et eksempel på dette er beredskapsplanen som ble foreslått av EU i desember, hvor enkelte tiltak kan være EØS-relevante. Regjeringen har kontakt med EU for å sikre at slike vedtak kan innlemmes i EØS-avtalen så raskt som mulig.

Utenriksministeren varslet også at regjeringen legger opp til å fremme en egen lovproposisjon til Stortinget hvor det foreslås en forskriftshjemmel som gir regjeringen mulighet til å fastsette regler i tilfelle et «no deal»-utfall. «Hjemmelen vil måtte utformes slik at den dekker alle departementers ansvarsområder, og også gir adgang til å fravike gjeldende lovgivning», sa utenriksministeren.

Samtidig har regjeringen fortsatt «no deal»-dialogen med britene om spesielt borgernes rettigheter, handelsspørsmål og samferdsel. Under et bilateralt møte i Oslo i oktober inngikk statsminister May og statsminister Solberg [politiske løfter om at deres respektive borgeres rettigheter skal opprettholdes](#) (gjennom en bilateral avtale) også ved et «no deal»-scenario. I følge E24 skal regjeringen nå også ha [«gryteklare brexit-avtaler dersom britene krasjer ut av EU»](#). Utenriksministeren uttaler til E24 at «Vi har en avtale som er ferdig dersom det blir en avtale mellom Storbritannia og EU og vi har en tilsvarende avtale dersom det blir en «no-deal»-situasjon. Intensjonen er å få en sømløs overgang, uansett utfall. Vi er i sluttfasen med å ferdigstille avtalene.» Områdene som dekkes av «non deal»-avtalen er, utover borgeres rettigheter, blant annet finansmarkedet, lufttransport, maritim transport, varer, tolladgang og kvoter.

Fiskeriminister [Harald T. Nesvik møtte 23. januar sin britiske kollega George Eustice](#) i London. Nesvik uttalte i den forbindelse at Eustice «orienterte om situasjonen i Storbritannia. Jeg tok opp de synspunktene næringen har bedt meg formidle. Eustice hadde en konstruktiv tilnærming. Utgangspunktet hans er at vi også etter 29. mars skal videreføre de avtalene vi har i dag for markedsadgang og fiskeriavtaler.»

Selv om E24-artikkelen beskriver de ulike avtalene som regjeringen nå har fremforhandlet med Storbritannia (både for en ordnet og ikke-ordnet brexit) som «handelsavtaler», kan det fra innholdet være mer snakk om skilsmisseavtaler eller avtaler for å sikre sømløs videreføring av forbindelser ved en ikke-ordnet brexit. Det virker i mindre grad å dreie seg om en fremtidig handelsavtale med Storbritannia. Næringsministeren uttaler i samme artikkel også at ingen vet akkurat hvordan handelsforbindelsene med Storbritannia blir etter brexit: «Men vi vet hvordan

vi skal gå frem for å skape best mulig handelsforbindelser. Fra britenes side så er det et sterkt ønske om at man skal ha best mulig handelsforbindelser i fremtiden», sier næringsministeren.

Brexit vil også ha en klar WTO-dimensjon. Dette gjelder både ved en ordnet og hard uttreden. Denne dimensjonen vil også være relevant for Norge som WTO-medlem. Mer om dette nedenfor i teksten om «Handelspolitikk».

Sveits og brexit

Sveits har et annet utgangspunkt enn de tre andre EFTA-landene siden landet ikke er med i EØS, men har så langt forhandlet med Storbritannia ut fra dagens bilaterale avtaler med EU. Den sveitsiske regjeringen har vært klar på at den [ønsker en ny og mer omfattende avtale med Storbritannia](#) post-brexit enn dagens bilaterale avtaler med EU.

Storbritannia og Sveits ble 14. desember 2018 enige om en avtale som tar sikte på å opprettholde dagens handelsforbindelser etter at Storbritannia forlater EU, også i tilfelle av «no deal». Avtalen kommer i tillegg til en avtale om borgernes rettigheter.

Dette er den første, av i alt 40 handelsavtaler som Storbritannia ønsker å få på plass, står det i [den britiske regjeringens pressemelding](#). Avtalen innebærer at eksisterende forpliktelser så langt som mulig videreføres. Den skal gjelde både ved en ordnet uttredelse, som innebærer en overgangsperioden frem til 31. desember 2020 og ikrafttredelse av avtalen med Sveits først etter det, eller ved en såkalt «no deal» fra 29. mars i år.

[Den sveitsiske regjeringen](#) viser til at avtalen som ble inngått 14. desember må godkjennes av de nasjonale parlamentene før den tretr i kraft. Avtalen skal gjelde som basis, i påvente av inngåelse av en ny og endelig avtale mellom Sveits og Storbritannia.

Handelspolitikk

WTO-ministermøte og digital handel

75 land (EU + 47 andre WTO-medlemmer) ble 25. januar enige om å [starte forhandlinger om en global avtale på digital handel](#) under et møte i Davos. Utenriksminister Ine Eriksen Søreide deltok på møtet. Enigheten fulgte opp intensjonen fra det formelle WTO-toppmøtet i Buenos Aires i desember 2017 om å utvikle felles regelverk på dette området, i et marked verdt opp mot 25 billioner USD globalt. Partene ønsker ifølge Europakommisjonen å fjerne handelshindre, garantere gyldigheten til e-kontrakter- og signaturer, fjerne tollavgifter på elektroniske overføringer og adressere påtvungne datalokaliseringskrav.

Store aktører som EU, USA, Japan, Singapore og Australia er sammen med Norge og andre med i initiativet. Etter at det i flere år har vist seg umulig å få med *hele* WTO-medlemsmassen på slike forhandlinger, ønsker denne gruppen nå å forhandle en ambisiøs og omfattende avtale. Første forhandlingsrunde er forventet i mars. Forhandlingene er åpne for alle WTO-medlemmer som ønsker å slutte seg til på et senere tidspunkt. Det vil være et mål å få med så mange WTO-medlemmer som mulig. WTOs generaldirektør utalte at dette var “*a big step in modernizing the work of the WTO.*”

Kina skal i følge Bloomberg ha ønsket å vanne ut ambisjonene rundt forhandlingene og dermed [risikert ikke å bli med i forhandlingene](#). Men i følge Politico skal det nå være bekreftet at Kina til slutt skal ha blitt med på beslutningen om å starte forhandlinger.

For USA skal dette være en måte å revitalisere en organisasjon (WTO) som president Trump har ment er blitt irrelevant. Den amerikanske presidenten mener at WTO ikke har greid å håndtere Kinas inntreden i verdensøkonomien på en god nok måte og med det ikke har ivarett amerikanske interesser i tilstrekkelig grad. USA håper en global avtale på digital handel vil bety

mye for store amerikanske firmaer som Alphabet, Amazon og Facebook. Samtidig vil det kunne bli krevende å bli enig om felles globale standarder knyttet både til dataflyt og lokaliseringbetingelser. Dette har allerede vist seg som vanskelig temaer i mange bilaterale handelsforhandlinger og i plurilaterale forhandlingene som TiSA (på tjenester). Sistnevnte stoppet opp høsten 2016 over blant annet ulike syn på dataflyt mellom EU og USA.

WTO-reformer

Til tross for enigheten om å starte forhandlinger på et viktig felt som digital handel, og at man med det signaliserer muligheten for en viss fremdrift i globale handelsforhandlinger etter mange år med stillstand i den såkalte Doha-runden, er det fremdeles stor uro innad i WTO knyttet både til rammen av nye forhandlinger (skal de skje multilateralt med *alle* medlemsland eller plurilateralt med *noen* partnerland?) og etterlevelse av eksisterende regelverk og tvisteløsning for dette.

Det er satt i gang ulike reformtiltak, men disse varierer på tvers av ulike landkonstellasjoner og på de ulike områdene innenfor WTO. EU jobber for WTO-reform både med USA og Japan på en side og med Kina på en annen. Samtidig er EU, sammen med Norge og 11 andre WTO-partnere med i et Canada-ledet initiativ for omfattende WTO-reform. Under et møte i Davos 24. januar ble denne 13-landsgruppen enig om å [fortsette sitt reformarbeid](#) med full styrke: “We share a common resolve for rapid and concerted action to address the unprecedented challenges facing the multilateral trading system and to restore confidence in it”.

Bakgrunn WTO

Formelle ministerkonferanser i WTO (WTO-toppmøter) finner stort sett sted annethvert år. Den forrige fant sted i Buenos Aires i desember 2017, den neste i Kasakhstan i juni 2020. Mellom toppmøtene forhandles og diskuteres det jevnlig på diplomatisk nivå i Genève og i mindre ministermøteformater på initiativ av enkeltland eller i marginen av større samlinger som World Economic Forum (WEF) i Davos.

På de formelle ministerkonferansene i 2013 (Bali) og 2015 (Nairobi) ble det inngått begrensede, men likevel viktige avtaler på handelsfasilitering, utfasing av eksportsubsidier til landbruket, og utvidelse av den globale sektoravtalen på handel med teknologiavtaler. Frem mot ministerkonferansen i Buenos Aires i desember 2017 ble muligheten for nye begrensede avtaler på fiskesubsidier og digital handel diskutert, men toppmøtet endte uten nye avtaler og også uten en felles ministererklæring. Det ble med mindre intensjonsuttalelser mellom ulike grupper WTO-medlemmer på blant annet digital handel og på kvinner og handel.

I sitt [innlegg til toppmøtet i Buenos Aires](#) understreket utenriksminister Ine Eriksen Søreide at bevaring av det multilaterale handelsregimet er en politisk hovedprioritet for Norge. Samtidig pekte hun på utfordringer til systemet gjennom uløste byrdefordelinger mellom utviklede og utviklende økonomier, økt proteksjonisme, og utilstrekkelig inkludering av utviklingsland i det globale handelssystemet.

Veien videre: Hvor går WTO herfra?

“*The mindsets will need to change if we want to advance,*” sa WTOs generaldirektør etter ministerkonferansen i Buenos Aires. Det gjelder både hvilke *nye* typer globale avtaler organisasjonen ønsker å forhandle, men også hvordan *eksisterende* regelverk etterleves og hvordan organisasjonen skal oppfylle sin kanskje viktigste (kjerne)oppgave som *tvisteløsningsorgan* for det multilaterale handelsregimet.

Nye avtaler – går vi mot et mer plurilateralt handelsregime?

De fleste vil nok konkludere med at Doha-runden ikke har innfridd forventningene om å produsere nye omfattende globale avtaler på de områdene medlemmene ble enige om i 2001. Bortsett fra små fremskritt på begrensede områder (jf. Bali og Nairobi) har det gjennomgående

manglet på fremdrift. Samtidig har verden endret seg drastisk siden Doha-runden ble initiert for drøye 17 år siden. Blant annet har det vokst frem en digital økonomi hvor mange nå etterlyser globale regler og standarder. Derfor også initiativet fra Buenos Aires på dette området som nå ble bekreftet i Davos.

Som en konsekvens av stillstanden i Doha-runden er det mange som har stilt spørsmål ved konsensusprinsippet i WTO og utgangspunktet som implisitt ligger i dette at nye globale avtaler skal (bør) forhandles av *hele* medlemskapet (164 land). I februar 2018 kom Europakommisjonen med et arbeidsdokument hvor de foreslår en mer fleksibel tilnærming ([«flexible multilateralism»](#)) dersom forhandlinger med hele medlemskapet er vanskelig. Over tid har også enkeltprosesser med *deler* av medlemskapet utviklet seg på spesifikke områder. Dette gjelder blant annet forhandlingene på teknologivarer (ny revidert avtale konkludert i 2015), på miljøvarer (fremdeles pågående), og nå på digital handel.

Mange vil mene at denne type *plurilaterale* forhandlinger (med et begrenset antall medlemmer) i økende grad vil være den mest realistiske måten for WTO å ferdigstille avtaler på i fremtiden. Samtidig viser resultatene så langt utfordringer med å konkludere forhandlinger (f.eks. på miljøvarer), og det vil også være et viktig spørsmål i hvilken grad man greier å utvide avtalene til en større del av, eller hele WTO-medlemskapet. Dette vil alltid være et mål i en multilateral organisasjon og har vært et viktig prinsipp for Norge (og EU) ved inngangen til slike forhandlinger. Avtalen om teknologivarer viser også at det *er* mulig å utvide antall partnerland. At denne avtalen også inkluderer bestevilkårsprinsippet gjør den gunstig for alle WTO-medlemmer. Det siste vil ofte være vel så viktig som antall partnerland innledningsvis, selv om en avtale selvsagt over tid vil øke sin politiske legitimitet med en større medlemsmasse.

Vil WTO fremdeles kunne fungere som et effektivt tvisteløsningssystem?

Under ministerkonferansen i Buenos Aires i desember 2017 uttalte utenriksminister Ine Eriksen Søreide at *“I am deeply concerned about the empty seats in the Appellate Body. We need a well-run dispute settlement system – and we need to avoid politicising the core functions of the WTO.”* Også andre aktører har uttrykt stor bekymring for den alvorlige situasjonen WTO nå er i, hvor organisasjonens kjernevirksomhet, tvisteløsning for verdenshandelen, trues av at USA under Trump blokker utnevnelser av nye dommere til ankeorganet.

Også [EUs handelskommissær Cecilia Malmström har uttrykt lignende bekymringer](#) og sagt at USA med dette er med på å undergrave hele WTO, eller *«killing the WTO from inside»*. I dag har ankeorganet kun 3 av 7 dommere igjen. Disse er fra India, Kina og USA. Dommerne kan ikke dømme i saker fra eget land. Ettersom et stort antall klagesaker i WTO kommer fra et av disse landene, er ankeorganet i WTO fort nede i et antall som ikke lenger kan avsi dommer.

Tvisteløsningssystemet har sammen med det eksisterende WTO-regelverket og forhandlinger om nytt regelverk vært en av WTOs hovedpilarer. Mens det over tid har vist seg krevende å konkludere nye globale avtaler, har tvisteløsningssystemet vært en viktig og relativt stabil bærebjelke for å sikre forutsigbar og ikke-vilkårlig behandling under det eksisterende multilaterale handelsregimet. Med tvisteløsningssystemet nå under slikt press blir hele WTOs fremtid satt på prøve.

Både EU og Canada har kommet med konkrete forslag til WTO-reform [inkludert et forslag til reform av tvisteløsningssystemet](#) fra november 2018. Canada har også [invitert «likesinnede» WTO-partnere](#) til reformmøter i Genève og Ottawa, og nå sist i Davos 24. januar. Norge tar en aktiv del i dette arbeidet og har vært [tydelig på behovet for WTO-reform](#). USA, Kina og India er *ikke* med i Canadas 13-landsgruppe. Samtidig har EU og Kina nylig formalisert en egen dialog om WTO-reform. Selv om de to kan være uenige om en del aspekter ved Kinas etterlevelse av det *eksisterende* regelverket i WTO, står EU og Kina nokså samlet i sin kritikk av utviklingen i

ankedomstolen. Kina var også del av det konkrete forslaget til reform av tvisteløsningssystemet i november 2018.

Etterlevelse av eksisterende regelverk

Den kritiske situasjonen i ankeinstansen forsterkes av at det eksisterende WTO-regelverket utfordres i økende grad og at antall klagesaker øker i en periode hvor systemet nettopp er under så stort press. Her kan USAs straffetoll våren 2018 og klagen mot denne nevnes, men også en rekke saker mot Kina (både knyttet til overkapasitet og teknologioverføring). Når antall konflikter øker samtidig som tvisteløsningsorganet trues fra innsiden, har WTO en stor utfordring foran seg.

Samtidig som mange land nå kan ende opp med å møte USA til tvisteløsning i WTO over straffetoll (i den grad tvisteløsningssystemet fremdeles vil være velfungerende nok til å behandle sakene), har EU og Japan på sin side jobbet med USA over lengre tid for å bekjempe det de ser på som ulovlige subsidier og overkapasitet. De har også vært kritiske til det de ser på som brudd på reglene knyttet til teknologioverføring. Den 1. november 2018 [foreslo de tre landene nye tiltak](#) som vil straffe WTO-medlemmer som ikke notifiserer nasjonale subsidier og/eller politikk som har innflytelse på internasjonal handel.

Samtidig prøver EU å engasjere Kina i en egen dialog om WTO-reform. Utover å være en svært viktig handelspartner for EU (den neststørste etter USA), er Kina blitt en viktig partner for EU internasjonalt. EU har ønsket velkommen Kinas økende engasjement for multilateralt samarbeid både innenfor WTO og Paris/klima.

Samtidig har EU, som USA, lenge vært tydelige på at de mener Kina *ikke* foretar tilstrekkelige reformer for å utvikle seg til den markedsøkonomien EU (og USA) mener et WTO-medlemskap krever (Kina er ikke enig i dette og insisterer på markedsøkonomistatus i WTO). EU mener at Kina med sin statseide økonomi og omfattende subsidier fremdeles bidrar til overkapasitet på mange industrivarer (særlig stål) og ikke i stor nok grad sikrer et level-playing field for internasjonal handel. EU og USA reagerer også på at Kina fremdeles nyter godt av sin status som utviklingsland i WTO.

EU mener også at det ikke er nok gjensidighet når det kommer til markedsadgang for europeiske varer og investeringer i det kinesiske markedet, og at Kina heller ikke følger eksisterende regler i WTO på teknologioverføring og immaterielle rettigheter. På alle disse områdene støtter EU seg altså i stor grad på Japan og USA i arbeidet med globale reformer. EU har også nylig vedtatt en granskningsmekanisme mot utenlandske investeringer som i stor grad er myntet mot Kina, selv om Kina ikke er nevnt spesifikt i vedtaket.

Litt forenklet derfor støtter nok EU *analysen* til USA om at Kina fremdeles ikke følger globale handelsregler (mangel på markedsøkonomireformer, dumping/overkapasitet, ulike hindre for markedsadgang for investeringer), men *ikke* den *politiske responsen* til USA (unilaterale tiltak, handelskrig, undergraving av WTO). EU mener heller at man må fortsette å forhandle med Kina om bedre markedsadgang for europeiske varer, tjenester og investeringer, jf. EUs forhandlinger med Kina om en investeringsavtale, og oppfordre Kina til økt reform både på hjemmebane og i WTO.

WTO og brexit

«Global Britain»: Nye handelsavtaler med tredjeland?

Noe av hovedargumentet for de som stemte for brexit var ønsket om at Storbritannia skal få utforme sin egen handelspolitikk. Målet deres er å fremforhandle nye omfattende handelsavtaler med partnere over hele verden, en strategi referert til som «*Global Britain*».

Når landet går ut av EU vil det i utgangspunktet også gå ut av EUs handelsavtaler. Under brexit-kampanjen og rett etter folkeavstemningen kunne man få inntrykk av at Storbritannia raskt ville forhandle nye handelsavtaler verden over.

Ambisjonsnivået er nok redusert noe etter at det har sunket inn hvor tid- og ressurskrevende slike forhandlinger kan være. Storbritannia vil i første omgang også være tilknyttet EUs eksisterende avtaler i en overgangsperiode dersom skilsmisseavtalen blir godkjent. Storbritannia vil så over tid forsøke å forhandle om bedre betingelser med de ulike partnerlandene. I noen tilfeller vil de kanskje greie dette, men i mange tilfeller vil de også kunne møte på ytterligere krav fra eksisterende partnere.

Og markedsadgang er bare ett aspekt ved slike forhandlinger. Det kan ofte være like utfordrende å utarbeide felles standarder og regelsamarbeid med nye partnerland. I dag følger Storbritannia reglene i det indre marked (EU/EØS). Om de skal ha håp om en omfattende handelsavtale med EU, vil de nok måtte videreføre mange av disse standardene. Samtidig har f. eks. USA uttalt at Storbritannia lettere vil få en omfattende avtale med dem dersom de godtar amerikanske standarder (på matsikkerhet for eksempel, ofte illustrert ved klorvaskede kyllinger) og gir avkall på europeiske standarder. Et slikt valg vil gjøre en fremtidig handelsavtale med EU vanskeligere. Så her vil Storbritannia stå overfor noen utfordrende valg mht. hvilke *standarder* de faktisk ønsker å følge i fremtiden. Det er kanskje her dilemmaet mellom ønsket om å ta tilbake kontroll over lovgivning (altså bestemme egne regler og standarder) og ønsket om markedsadgang til det europeiske og globale markedet kanskje er størst.

WTO-dimensjonen

Først av alt må Storbritannia uansett fremforhandle egne bindingslinjer og andre forpliktelser som selvstendig medlem av WTO. I dag dekkes Storbritannia av EUs bindingslinjer. Egne bindingslinjer vil være et viktig utgangspunkt når Storbritannia skal forhandle om handelsavtaler med partnerland verden over. Mange land vil nok avvente forhandlinger med Storbritannia før WTO-bindingslinjene (bunntinje i internasjonal handel) er på plass, eller før forholdet til EU er avklart.

Storbritannia har i [et fellesbrev med EU](#) til WTO sagt at de har en intensjon om å videreføre dagens bindingslinjer og markedsadgang, mao. innføre samme bindingslinjer og markedsadgang som EU. Dette virker som den enkleste løsningen. Spørsmålet blir allikevel om alle WTO-medlemmene vil godta dette. Man kan se for seg at enkelte land vil ønske større konsesjoner fra (et mindre) Storbritannia enn fra (et større) EU-marked.

Mange brexit-tilhengere viser til at en utmelding uten avtale med EU (hard brexit) vil være uproblematisk fordi Storbritannia kan falle tilbake på WTOs regler for handel. Dersom Storbritannia går ut av EU uten en avtale ser mange for seg at EU og Storbritannia ensidig vil videreføre dagens regler på mange områder for å unngå overgangsproblemer. Dette vil kanskje være akseptabelt for en kortere periode. Over tid vil slike ensidige konsesjoner likevel være i strid med WTOs krav om å gi bestevilkårshandling til alle medlemsland, med mindre den bedre behandlingen er del av en frihandelsavtale eller Storbritannia gir samme vilkår som de har med EU, til alle andre WTO-medlemmer. For Norge vil en slik situasjon være relevant. Hvor raskt vil norske myndigheter ved et slikt scenario kreve bestevilkårsprinsippet i WTO for å nyte godt av de samme vilkårene Storbritannia har med EU?

Et annet relatert spørsmål gjelder de tollfrie importkvotene som EU i dag har gjennom WTO. Hvordan skal disse fordeles mellom EU og Storbritannia etter brexit? Her har EU og Storbritannia i fellesskap kommet fram til et forslag hvor disse skal fordeles etter dagens forbruk i henholdsvis EU og Storbritannia. Dette har så langt blitt avvist av flere WTO-medlemmer som mener de med dette kan miste fleksibilitet og markedsadgang. Dette viser at WTO-dimensjonen ved brexit kan bli svært krevende.

Storbritannia vil også måtte forhandle om tilknytning til WTOs avtale om offentlig innkjøp (GPA), hvor landet i dag inngår som en del av EU. GPA inkluderer USA, EU og mange andre WTO-medlemsland inkludert Norge. Mange av de landene som er skeptiske til EUs og Storbritannias forslag om fordeling av de tollfrie importkvotene, hadde [truet med å knytte disse forhandlingene til forhandlingene om Storbritannias tiltreden til GPA](#). I oktober 2018 avviste USA, Moldova og New Zealand Storbritannias forslag om å tilknytte seg GPA, men et nytt tilbud fra Storbirtannia i november [skal ha sikret støtte til et selvstendig britisk medlemskap i GPA post-brexite](#).

Regjeringens plan for samarbeid med EU i 2019

[Regjeringens strategi for samarbeidet med EU 2018-2021](#) ble lagt fram i mai 2018. Strategien omtaler regjeringens overordnede visjoner om: et trygt Europa, et fritt Europa, et økonomisk sterkt Europa og et Europa der landene tar felles ansvar for felles utfordringer. I tillegg beskriver regjeringen hvordan den skal jobbe med en effektiv europapolitikk, for å få gjennomslag for norske interesser. De årlige arbeidsprogrammene følger opp strategien, og konkretiserer hvilke EU-saker regjeringen vil prioritere. Utenriksministeren vil i Europautvalget 31. januar orientere om arbeidsprogrammet for 2019 som vil legges frem om kort tid.

Regjeringens arbeidsprogram følger ofte tett opp Europakommisjonens arbeidsprogram. [Kommisjonens arbeidsprogram for 2019](#) ble lagt fram i oktober i fjor. Det er preget av at mandatperioden til Juncker-kommisjonen nærmer seg slutten. Det viktigste budskapet er en oppfordring til Europaparlamentet og Rådet om å bli enige om 45 konkrete rettsaker som alt ligger på bordet.

Parlamentet og Rådet har allerede blitt enige i mange viktige saker, blant annet det nye klima- og energiregelverket, hvor fjerde energimarkedspakke nå er ferdigforhandlet. Men det er fortsatt mange saker igjen, blant annet er det ikke enighet om et nytt regelverk på asylområdet.

Nedenfor har vi en kort omtale av status for et utvalg saker som er i en slutfase i EU, og som det er politisk interesse for i Norge. Alle er med i listen over saker Kommisjonen ønsker slutført før valget til nytt Europaparlament i mai. Sakene er også omtalt i [regjeringens arbeidsprogram for 2018](#). For noen av sakene er det usikkert om Rådet og Parlamentet rekker å komme fram til et kompromiss før valget. Hva som da skjer videre i disse sakene er uklart.

Europeisk arbeidsmarkedsbyrå

I sin redegjørelse i Stortinget 8. november i fjor sa arbeids- og sosialminister Hauglie at: «Norge har uttrykt støtte til intensjonene bak initiativet til et ... arbeidsmarkedsbyrå. Samtidig har vi fra norsk side understreket at det nye byrået må respektere nasjonal myndighet og partenes autonomi». Også i Rådet har EUs medlemsland vært opptatt av å presisere at byrået ikke skal påvirke landenes kompetanse på arbeidsmarkedsområdet. Medlemslandene ønsker dermed snarere et byrå som kan bidra til å styrke den nasjonale håndhevingen, enn et byrå som skal drive tilsyn på egen hånd.

Rådet og Parlamentet møttes til det første triologimøte 8. januar. Selv om det er avstand mellom de to institusjonene på en del punkter, tror de fleste det er mulig å oppnå enighet i inneværende mandatperiode for Parlamentet.

[Rådet har bl.a. gått inn for](#) å inkludere en presis liste over hvilke rettsaker som byrået skal ha ansvar for, mens [Parlamentet ønsker](#) et videre virkeområde. Medlemslandene ønsker at inspeksjoner bare skal kunne skje med samtykke fra det aktuelle landet og å endre navnet fra European Labour Authority til European Labour Agency. Saksordføreren i Parlamentet har sagt at det nye byråets navn er mindre viktig enn hvilke oppgaver det skal ha.

På grunn av valget i mai er det Parlamentet som har størst tidspress. Vurderingen er derfor at det endelige resultatet trolig vil ligge nærmest til Rådets posisjon.

Forsvarsfondet – norsk deltakelse

Europakommisjonen la i juni 2018 fram forslag til en forordning om [et nytt permanent forsvarsfond for perioden 2021 til 2027](#). Forslaget er todelt: å gi støtte til samarbeid om forsvarsforskning, og å skape insitamenter for et samarbeid om felles kjøp og utvikling av forsvarsmateriell. Det er første gang EU setter av en del av budsjettet til denne typen investeringer.

I forslaget åpnes det for at også EØS EFTA-landene skal kunne delta. Gjennom EØS-avtalen deltar Norge allerede, som eneste ikke-EU-land, i den foreløpige forskningsdelen av fondet. [I Europautvalget i september i fjor sa utenriksminister Ine Eriksen Søreide](#) at norske interesser og norske aktørers reelle muligheter i programmet må vurderes før regjeringen forplikter seg til deltakelse.

[Det har vært en bred oppslutning om forslaget i EU-landene](#). Forhandlingene i Rådet har blant annet handlet om deltakelse fra ikke-assosierte tredjeland, hvilke forsvarsmateriell som skal prioriteres, deling og beskyttelse av fortrolig informasjon og immaterielle rettigheter, og overføring av eierskap knyttet til utviklede teknologier og produkter.

Både Rådet og Europaparlamentet har vedtatt sine forhandlingsposisjoner. [Det første felles møtet \(trilog\), fant sted 16. januar](#). Da var etiske spørsmål og deltakelse fra tredjeland tema. Parlamentet ønsker strengere etiske regler, og vil også stramme inn på muligheten for tredjelandsdeltakelse. Artikkel 5 om deltakelse fra assosierte land, som EØS EFTA-landene, er tatt ut av forhandlingene på grunn av usikkerhet rundt brexit.

[Forrige uke undertegnet Tyskland og Frankrike en ny samarbeidsavtale](#) (Achen-avtalen), hvor ett av temaene er et tettere samarbeid om militære investeringer og utvikling av forsvarsindustrien. Under seremonien sa [EU-president Donald Tusk](#) at han ønsket signaler fra de to landene om at «*strengthened cooperation in small formats is not an alternative to the cooperation of all of Europe*».

Trygdekoordinering - opptjening og eksport av trygdeytelser

[Forslaget til endring av trygdeforordningen](#) ble lagt fram i desember 2016. Både Rådet og Parlamentet har vedtatt sine holdninger, og første forhandlingsmøte (trilog) var 15. januar i år. Forslaget har vært omstridt i Parlamentet der et stort mindretall stemte mot utkastet til posisjon.

Tre spørsmål er sentrale i sluttforhandlingene:

- *Hvor lenge kan man ta med seg ledighetstrygden til et annet EØS-land?*
I dag er grensen 3 måneder. Europakommisjonen foreslo 6 måneder. Det støttes av Parlamentet, mens Rådet ønsker fortsatt 3 måneder.
- *Hvor lenge må man ha jobbet i et annet EØS-land for å få rett på dagpenger?*
I dag gjelder retten etter én dag (forutsatt at man har opptjent trygderettigheter i et annet EØS-land). Kommisjonen foreslo at man må jobbe minst 3 måneder. Rådet ønsker 1 måned, mens Parlamentet ønsker at fra første dag fortsatt skal gjelde.
- *Hvilke regler skal gjelde for grensearbeidere?*
I dag er det landet hvor personen bor som er ansvarlig for å utbetale ledighetstrygden. Kommisjonen foreslo at det i stedet skal være landet hvor grensearbeideren har jobbet de siste 12 månedene. Rådet ønsker at det siste arbeidslandet skal utbetale etter 3 måneder. Parlamentet mener det skal være opp til grensearbeideren å velge.

Indeksering av familieytelser ut fra levestandarden i landet hvor barnet bor var ikke en del av det opprinnelige forslaget fra Kommisjonen. Flere EU-land, blant andre Danmark, Østerrike,

Irland og Tyskland, har presset på for å få dette inn som en del av lovgivningen, men lyktes ikke. 1. januar i år trådte en østerriksk lov om indeksering av familieytelser i kraft. Kommisjonen mener loven er i strid med EU-retten, og vedtok forrige uke å [åpne sak mot Østerrike](#). I den nye [Granavoldenplattformen](#) står det at regjeringen skal «Jobbe for tiltak som kan begrense og stanse eksport av velferdsytelser, blant annet arbeide for aksept i EU for kjøpekraftjustering av velferdsytelser».

Finanstilsyn – revisjon og økt myndighet

Stortinget vedtok i juni 2016 at Norge skulle slutte seg til EUs tre finanstilsyn for bank (EBA), verdipapirer (ESMA) og forsikring (EIOPA). [I september 2017 la Europakommisjonen fram finanstilsynspakken](#), hvor det foreslås å gi ytterligere oppgaver og myndighet til de tre tilsynene. [I september 2018 ble pakken utvidet](#) med et forslag om at EUs banktilsyn skal få en utvidet rolle for å bekjempe hvitvasking.

Så langt ser det ut til at Europaparlamentet og Rådet kan starte forhandlinger om den delen av pakken som gjelder hvitvasking. De andre delene av pakken er det derimot stor uenighet om i Rådet. Ifølge den danske regjeringens notat til Folketinget er [en rekke av Kommisjonens forslag til økt myndighet er tatt ut](#) i det siste kompromissforslaget Rådet diskuterte. I tillegg foreslås det å fjerne de fleste av Kommisjonens forslag til å gi EMSAs direkte tilsynsoppgaver, samt forslaget om et uavhengig styre med enekompetanse. [Det ble ikke enighet på rådsmøtet \(ECOFIN\) 22. januar](#), og saken settes på dagsorden for møtet i februar.

[Finanskomiteen i Europaparlamentet \(ECON\) vedtok](#) med stort flertall sin posisjon 10. januar. Det ble enighet om de fleste av Kommisjonens forslag. ECON ønsker imidlertid å begrense ESMA's rolle på noen områder, og støtter ikke Kommisjonens forslag til ny finansieringsmodell. ECON legger også vekt på å bedre forbrukervernet. Saksordfører i Parlamentet, Karas Othmar (EPP, Østerrike), omtaler vedtaket som et godt utgangspunkt «for det som kommer til å bli [veldig vanskelige forhandlinger med Rådet](#), da Rådet og Parlamentets holdninger synes å være ganske forskjellige i øyeblikket».

[Norske myndigheter har uttrykt bekymring](#) for å gi ytterligere myndighet til EUs finanstilsyn. På [møtet i Europautvalget](#) i mai 2018 orienterte ikke finansministeren om status, siden det var uklart hvordan utfallet blir, men viste til at Stortinget vil bli orientert når det er en ny utvikling. Mandag denne uken [møtte finansminister Siv Jensen Romanias finansminister](#) i Bucuresti, i forbindelse med landets formannskap i ECOFIN (EUs råd for økonomi og finanssaker) våren 2019.

Mobilitetspakke 1 – kabotasje, utstasjonering og hviletid

Hvor mange kabotasjeturer i uken skal utenlandske vogntog kunne ha, og hvilke krav skal stilles til de utstasjonerte sjåførenes lønn og kjøre- og hviletid? Saken er omstridt, og øst- og vesteuropeiske interesser står mot hverandre.

[Medlemslandene \(Rådet\) ble enige om en felles holdning i desember 2018](#). Det går ut på å opprettholde dagens regler om at man kan utføre tre oppdrag i løpet av syv dager. I tillegg ønsker Rådet en karanteneperiode på minst fem dager hvor man må ut av landet. Det ble også enighet om regler for lønn (tilpasning av utstasjoneringsdirektivet til transportsektoren) og kjøre- og hviletid.

Etter Rådets vedtak sendte [Norsk Transportarbeiderforbund og Yrkestrafikkforbundet](#) et felles brev til samferdselsministeren. De mener at det på tross av forbedringer, så vil Rådets vedtak fortsatt føre til betydelig sosial dumping. Forbundene ber regjeringen følge opp gjennom sine kanaler Europaparlamentet.

[Behandlingen i Parlamentet har vært kaotisk](#), og det er fortsatt usikkert om man kan oppnå enighet og når forhandlinger med Rådet kan starte. Den 10 januar ble det enighet i transportkomiteen (TRAN), med 27 mot 21 stemmer, om kabotasjereguleringene. Forslagene om utstasjonering og kjøre- og hviletid ble nedstemt. TRANs vedtak om kabotasje er strengere enn det Rådet ble enige om, og vil tillate kun tre dager med oppdrag. Deretter er det en karanteneperiode på 60 timer, hvor vogntoget må ut av landet. Det stilles også krav om at vogntog må returnere til landet hvor bedriften er registrert hver fjerde uke, samt innstramning for postkasseselskap. Presidentskapet i Parlamentet vurderer for tiden hvordan saken skal tas videre.

[Norsk lastebileierforbund](#) mener vedtaket i Parlamentet om kabotasje er positivt sett med norske øyne, men påpeker at mange av virkemidlene for kontroll ligger i de delene av mobilitetspakken som ble nedstemt.

Forbrukerkontrakter – mot gjennomslag for norsk syn?

Kommisjonen la i oktober 2017 frem [endringsforslaget](#), som utvider det opprinnelige direktivforslaget om forbrukerkontrakter for netthandel av fysiske varer til også å omfatte direkte salg i butikk. Bakgrunnen var drøftelser i Europaparlamentet og Rådet som understreket behovet for like regler for ulike salgskanaler.

Det opprinnelige direktivforslaget ble lagt frem i desember 2015, sammen med et tvillingforslag som omhandler forbrukerkontrakter ved salg av digitale innholdstjenester. For sistnevnte forslag ble det oppnådd [foreløpig enighet](#) 22. januar i trilogforhandlinger mellom Kommisjonen, Parlamentet og Rådet. Den videre prosessen er satt på vent til det foreligger enighet i trilogforhandlingene om direktivforslaget som omfatter fysiske varer. En enighet om dette forslaget [kan komme 29. januar](#).

I Kommisjonens endringsforslag for netthandel av fysiske varer er det opprettholdt en full harmonisering av regelverket, noe som kunne medført at dagens norske reklamasjonsfrist ble redusert fra fem til to år for varer som er ment å ha lengre varighet enn to år. Dette har vært [tema i tre EØS EFTA-kommentarer](#) om forslaget. Under behandlingen av direktivforslaget har imidlertid Parlamentet og Rådet endret Kommisjonens tekst på dette punktet.

[Parlamentet vedtok 22.februar](#) 2018 sin forhandlingsposisjon. Her foreslås det blant annet at medlemslandene skal få beholde reklamasjonsfrister som går lenger enn to år når dette er nedfelt i nasjonal lovgivning. [Rådets posisjon](#) ble klar 7. desember 2018, også her åpnes det for at medlemslandene kan ha lengre reklamasjonstid enn to år.

Direktivforslaget er tidligere omtalt i [informasjonspakken til EU/EØS-debatten 13. november 2018](#).

Nytt opphavsrettsdirektiv – slutt på internett slik vi kjenner det?

Kommisjonens direktivforslag [Opphavsrett i det digitale indre marked](#) er en del av opphavsrettspakken som ble lagt frem høsten 2016. Forslaget er for tiden i trilogforhandlinger mellom Kommisjonen, Europaparlamentet og Rådet.

Behandlingen av forslaget i Parlamentet har vært turbulent, men [et forhandlingsmandat](#) ble oppnådd 12. september 2018. Rådet kom til en [foreløpig enighet](#) i mai 2018, men deres posisjon er fortsatt ikke avklart. Det siste planlagte [trilogmøtet 21. januar ble avlyst](#) fordi et blokkerende mindretall forkastet det rumenske formannskapetets kompromissforslag.

Under behandlingen av forslaget har EU-institusjonene vært utsatt for massiv påvirkning fra teknologiplattformer og [forbrukerorganisasjoner](#), og et tilsvarende trykk fra presseutgivere og [interesseorganisasjoner for rettighetshavere](#).

Det er særlig [direktivforslagets artikkel 11 og 13](#) som er omdiskutert.

Artikkel 11, også omtalt som «lenkeskatt» eller «publishers right», inneholder nye eksklusive rettigheter for utgivere av pressepublikasjoner, og skal sørge for at kommersielle nyhetsnettsteder (som Google News) må betale vederlag når de publiserer utdrag av opphavsrettbeskyttet materiale, gjennom å inngå lisensavtaler med utgivere. Diskusjonene dreier seg særlig om definisjonen av hva som utgjør «et utdrag» (snippet).

Artikkel 13, også omtalt som «opplastningsfilter» eller «value gap», pålegger plattformer med brukergenerert innhold (som Youtube og Facebook) et økonomisk ansvar for opphavsrettbeskyttet materiale som lastes opp på deres plattformer. Dette innebærer i praksis at plattformene må forhåndsensurere nedlastbart materiale ved hjelp av automatisk filtreringsteknologi, og vil bety «døden for internett slik vi kjenner det», ifølge motstanderne.

Direktivets framtidsutsikter avhenger også av at [Frankrike og Tyskland kommer til enighet](#) rundt spørsmålet om små- og mellomstore virksomheter skal unntas fra direktivet. Norske myndigheter har [ikke hatt noen vesentlige innsigelser](#) til direktivforslaget, skriver Aftenposten. Regjeringens [EØS-notat](#) er sist oppdatert 24. november 2017.

Et utvalg rettsakter:

Rettsaktene som er oversendt Stortinget i forkant av europautvalgsmøtet skal normalt innlemmes i EØS-avtalen i Brussel 31. januar (samme dag som møtet i Europautvalget). Det tas forbehold om Stortingets samtykke for to av rettsaktene. Begge disse er på finansområdet og er beskrevet kort her:

Formidlingsgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner (2015/751)

[Forordningen](#) innfører maksgrenser for formidlingsgebyrer, på henholdsvis 0,2 og 0,3 prosent av transaksjonsverdien for debet- og kredittkort. Tilleggsgebyrer ved bruk av slike kort forbys. Det åpnes imidlertid for at medlemslandene kan sette lavere maksgrense for transaksjonsverdien innenlands, og for at betalingstjenestetilbydere kan kreve et fast beløp per transaksjon for debetkort, ut fra nærmere angitte kriterier. I tillegg forbys praksis som forhindrer forbrukere og brukersteder fra å få nøyaktig informasjon om gebyrer. Forordningen inneholder også regler om handelspraksis.

Det materielle innholdet i forordningen er allerede i all hovedsak gjennomført i norsk rett, som en del av Forskrift om formidlingsgebyr i kontordninger mv. Kravet om utenomrettslige tvisteløsningsorgan er imidlertid ikke tatt inn i forskriften, og inngår heller ikke i Finansklagenemnda Banks ansvarsområde i dag. Dette er grunnen til at det tas forbehold om Stortingets samtykke. Konkret handler det om tvister mellom betalingsmottakere og betalingstjenestetilbydere, og skal gjelde uavhengig av om tvisten oppstår innenfor eller utenfor et forbrukerforhold.

Forordningen er [nært knyttet til det reviderte betalingstjenstedirektivet](#) (PSD2), som åpner for at flere aktører kan tilby slike tjenester. PSD2 er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen, men Stortinget vedtok før nyttår endring av finansforetaksloven. Endringene gjennomfører de offentligrettslige delene av PSD2, og gir hjemmel til å gjennomføre de viktigste privatrettslige delene i forskrift.

Verdipapirsentralforordningen (909/2014)

EU vedtok i 2014 en [forordning om regulering av verdipapirregistre](#) og tiltak med sikte på å forbedre verdipapiroppkjøperne. Verdipapirregistre var tidligere ikke regulert på EU-nivå. Det nye regelverket trådte i kraft i EU-landene 1. januar 2015.

I den kommenterte listen over rettsakter står det at forordningen gjør det nødvendig å oppheve og endre ikke ubetydelig deler av gjeldende verdipapirregisterlov. Stortinget behandler for tiden et forslag til ny verdipapirsentrallov, som skal erstatte dagens lov. Den nye loven vil gjennomføre forordningen ved inkorporasjon, det vil si at forordningen skal gjelde direkte som norsk lov etter at den er innlemmet i EØS-avtalen.